

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

6. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи : збірка методичних матеріалів / авт.-упорядники: О. В. Низьковська, О. П. Долина, А. П. Бурова, Т. П. Носачова. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 480 с.
7. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.]; наук.кер. О. Л. Кононко. – К. : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. – С.327-331.
1. 8. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибр. твори: в 5-ти т. – Т. 3. – К. : Рад. школа, 1977. – С. 7-279.
8. Указ Президента України № 641 від 16.11.2015 року «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/641/2015

Сагач Г. М.*

ДУХОВНА ПЕДАГОГІКА ЛЮБОВІ: СЛОВАЦЬКИЙ ДОСВІД

*«...хай з любов'ю все робиться у вас!».
(Біблія)*

Цей день 11 грудня 2016 р. Божого моє життя осіяло не лише дивовижно – весняне для ранньої зими весело-яскраве сонце: його мені (гості з Києва) та й усім прихожанам невеличкої Церкви с. Завадка у Словаччині благословив Милосердний і Вселюблячий Господь Ісус Христос (простіть мені, грішній!), бо ніяк не можу применшити Знакову Велич цього незабутнього Уроку Мудрості – Педагогіки Любові отця Мілана Герки та його звичайних та незвичайних прихожан. Я спробую описати два погляди на цю Богонатхненну ситуацію пером духовної публіцистики для скрижалей серця і хоч трохи пером наукової думки православного богослова святителя Ігнатія Брянчанінова для скрижалей розуму. Бо ніяк інакше (чи «простіше») не вміщається цей День в одномірність чи прямолінійність миттєвого погляду: маю надію (з Божою допомогою!) хоч на мінімальну панорамну об'ємність осмислення інтегративності почуттів і думок, породжених на землі й небесах, засіяних на високих горах Словацької глибинки, а для мене – у той День Православного служіння Богу й народу (словакам і ромам), духовним чадам видатного сина словацького народу, улюбленого Богом отця Мілана Герки, нещодавно удостоєного Золотого Ордену від ректора й ректорату Пряшівського університету в м. Пряшеві.

Хай Господь дарує Вам, дорогий отче, многая і блага літа! Нехай ніколи не забудуть Вашого духовного подвижництва ні в науці як доктора богослов'я, професора, колишнього декана православного богословського факультету Пряшівського університету в м. Пряшеві, нині ректора духовної семінарії рідного університету. Ніколи не забудуть у молитві Вашого духовного подвижництва як настоятеля Православної Церкви в селі

* Сагач Г. М.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Завадка, наставника й вихователя дуже різномірної пастви (це, мабуть, багатьом знайомо?), але «духовною перлиною» і коренем подвижництва о. Мілана Герки є його унікальний досвід духовної роботи з ромами Словаччини, спасіння їхніх душ у Вічності.

Довідка для роздумів.

Населення Словаччини складає приблизно 5 млн. осіб. Ромів (циган) у Словаччині – біля 400 000 осіб. Римо-католиків – 56%; греко-католиків – 3% протестантів та атеїстів – 40%; православних християн – 1%. «*Sapienti sat*» (лат.: розумному достатньо). ...

Мене не полишала та й зараз не полишає душу тривожна думка: як привести до Господа Ісуса Христа цю яскраво-пістряву, галасливо-співочу, допитливо-активну, вільнолюбно-неслухняну, агностично-язичницьку масу людей, які в давні часи вийшли з Індії і живуть поруч із нами, серед різних народів, у тому числі й Словаччині автономним анклавом, ревно оберігаючи своє внутрішнє життя від чужого (стороннього) ока, демонструючи світові й кожному з нас лише зовнішньо-декоративну частину своєї сутності – своє місце на землі? Своє серце?

... Мої знання про ромів, як і в більшості людей, не відрізняються глибиною чи висотою Істини. Зачаровує їхнє мистецтво співу й танцю, яскравість, декоративність кінематографічного образу завдяки талантам різних режисерів, сценаристів, акторів.

Колись разом зі мною вчилися в молодших класах Київської середньої школи № 108 кілька ромів. Чесно скажу: це був головний біль нашої улюбленої першої вчительки Софії Опанасівни, але наша школярська «розвага»: а що сьогодні витворять наші невгамовні однокласники із дуже засаглими обличчями, із якимось гостро-допитливо-недовірливим зирк-поглядом з-під чорних-пречорних брів та густих вій? Роми були вищими зростом за нас, трохи старшими, училися погано, трималися автономною групою, але нас, однокласників, не чіпали, принаймні, я нічого такого не помічала, слава Богу! Десь через рік роми чомусь перестали ходити до школи: нам сказали, що так вирішили їхні батьки та ромська громада.

Одну особисту психологічну травму від них я все-таки маю, на жаль. На першому курсі рідного Київського університету ім. Тараса Шевченка юною студенткою філфаку я після занять ішла додому через зелений улюблений парк біля університету, де до мене несподівано підійшли дві середніх літ циганки в яскравому вбранні й швидко «заговорили» мене до такої фази, що я лише дома почала осмислювати й оплакувати свої матеріальні втрати: зникли годинник наручний, улюблений перстень (бабусин подарунок) із маленьким рубінчиком, невелика сума студентських грошей (забула точно скільки), але вперше в моєму житті драматизувалася колізія: як довіряти людям, коли солодкі (риторичні) слова знищено гірким полином обману? Як пояснити,

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

що добро і зло так близько від кожного з нас? Як їх розрізнити, як завжди обирати добро, не відповідати злом за зло, ідучи за Біблією: «Серце своє стережи, бо з нього походить життя»?.. Я вдячна моїм матусі й бабусі, які мудро мене не сварили, а лише співчували, бо завжди вчили Добру, як християнки священницького роду. Царство вам Небесне, мої земні Ангели! Дякую за високу науку добром перемагати зло, хоча це й не-легка наука.

Численні розмови чи й навіть негативні свідчення знайомих про ошуканство з боку ромів залишалися на периферії моєї свідомості, як дивовижного народу із своїми чудернацькими талантами, серед яких – дар слова, дар соціальної дії «випрошуння», дар якогось гіпнозу, дар особливої циганської (ромської) харизми, привабливості й симпатії, незважаючи ні на що.

...Минули роки, трохи «подорослішав» мій розум, але душа залишалась дитинно-довірливою, бо тягнеться до людей, як квітка до сонця, як зерно до неба, як дитина до матері. Дороги мандрівної долі привели мене до милої серцю Словащини, до Прешова.

... Я напросилася до Церкви с. Завадка в отця Мілана, бо прагнула бути чимось корисною пастві: у недільній школі свідчити про якесь із наших християнських чудес, родом із моїх паломництв за Благодаттю. Отець Мілан із кількох запропонованих тем благословив свідчення про чудо від святителя Миколи Чудотворця, про місто Барі в Італії, де починають його чесні мощі, як я мала велику милість Божу їх особисто бачити через кругле (розчинене мені!) віконце, як італійський падре при мені набрав довгим шприцом чудодійне миро, вділив у пляшечку для тяжко хворої на онко моєї улюбленої матусі. Вона прожила після цього 8,5 років, як Божого дару! За кожен її прожитий день я і родина дякуємо Господу нашому Іісусу Христу й нашому улюбленому родинному святому – незбагненно милосердному Миколі Угоднику Божому, чудотворцю й спасителю незчисленних людей! Слава Богу за все! Моли Бога за нас, отче Миколаю!

... Я милуюся красою Словацьких гір (Високі Рудові гори), гарних долин, поселеннями словаків, чудовими храмами із прекрасною архітектурою різних часів, різних конфесій і деномінацій, але серце лине до с. Завадка, його Православної Церкви, до пастви о. Мілана!

... Ось вона, нарешті, стоїть на досить високому пагорбі. Не така велика, як мріялось, але така струнка, білесенька, благодатна, намолена, пречудово оформлена перед усіма святами, як і не мріялось.

... На кожну людину в Церкві у той холодний, зимовий день я вдивлялась очима серця, як на діаманти Православної віри у цих далеких, високих горах, ближче до неба, до Бога!...

Отець Мілан познайомив мене із найпершими кількома прихожанками із милими обличчями і добрими серцями –

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

з полегкістю, я відчула себе серед своїх, серед рідних духом, серед духовних сестричок (у церкві переважали жінки різного віку, частіше старшого).

Ромські прихожани мали прийти пізніше, на 16.00 год., на окрему службу й заняття недільної школи, бо, як пояснив добрий і мудрий о. Мілан, щоб не відволікати від молитви віруючих своєю галасливістю, метушливістю, неспокійною поведінкою, притаманною дітям і ромам. Із милою посмішкою о. Мілан повідомив, що його 20 ромських чад-християн «можуть реально кількісно дуже збільшитися, коли вони дізнаються про подарунки», які буде роздавати щедрою рукою о. Мілан. Це ж зрозуміла дитяча психологія!

У Церкві зібралось кілька десятків чоловік, люди сиділи на довгих лавках, натхненно й гарно співаючи, ревно молячись, як одне серце, як одна душа... Храм неймовірно сявав у променях грудневого сонця! Моє серце билось в унісон із дивовижно натхненною літургією, із Богонатхненною проповіддю о. Мілана, кожне слово якого падало живодайними краплями джерельно чистої води на спраглу душу – мою і, впевнена, душу кожного прихожанина. Серед різних душпасторських, богословських питань о. Мілан проповідував про блаженство Богоприсутності. Свідчу, що майже всю благодатну літургію мене охоплювало дивним жаром, незважаючи на зимовий холод. Мені весь час хотілося покаянно плакати і плакалось солодкими сльозими благодаті, вдячності милосердному Богові за не заслужені мною, грішною, щедрі милості просто бути тут, серед цих благословених людей, біля надзвичайного благодатного, мудрого, милосердного отця Мілана, де я вперше розгледіла в ньому якусь внутрішню і зовнішню подібність до святителя Миколи Чудотворця (простіть мені мої асоціації!), до прозорливого схиархимандрита Києво-Печерської Лаври отця Феофіла (Царство йому Небесне), за якого ми з чоловіком завжди молимося, він у наших серцях на віки вічні!

Чому я раніше не розкрила повноту духовної величі і красу серця о. Мілана, але прагнула усім серцем і душею до нього з першої миті знайомства? Саме у Храмі, серед його улюблених чад у сакральні моменти літургії й премудрої проповіді я думками, почуттями і навіть тілом (диво!) полинула в якийсь інший, райський світ, ніби на ангельських крилах, ніби не відчуваючи своєї ваги та болей у суглобах (у мене в той день відбулось зцілення ніг!!!). Слава Тобі, Боже! Многая і благая літа Вам, отче Мілане!

У цьому високогірному сільському скромному Храмі царювали віра, надія, любов, панувала неймовірна благодать Богоприсутності, світлоносної присутності везагально улюбленого святителя Миколи Чудотворця, зокрема, коли дитячий хор злагоджено співав божественні псалми, йому присвячені! у мене постійно сльози текли з очей, омиваючи серце райською радістю й благодатною вдячністю Господу нашому Ісусу

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Христу, усім Його святим, улюбленому святителю Миколі Чудотворцю. Ще і ще раз згадалось Біблійне: «Бо як тіло без духа мертве, так і віра без діл – мертва!» (Як.2: 26).

Виникло яскраве сакральне відчуття Богоприсутності, як у 1999 р. В Храмі Гроба Господнього в Єрусалимі, як на благословенній Горі Фавор, де душа літала вище хмар, ближче до зірок, як у миті занурення у святі води ріки Йордан, де був охрещений наш Спаситель, як у рідних обіймах улюбленої матері (Царство Небесне!), як «у Бога за пазухою», за золотим словом християнського народу, незалежно від нації чи соціальних статків, коли усі стали однією душею, одним серцем, одним Божим народом!

Яке ж то було благословенне щастя! Які солодкі сльози й незабутні спогади зціленого серця! Яка благодать нам, недостойним, мені, грішній і многогрішній! Слава Тобі, Боже, за духовний тріумф такого вже нечисленного Православ'я у цій скромній, піднебесній православній Церкві милої Словаччини! Збережи, Господи, цю малесеньку жменьку вірних у Словаччині! Збережи усіх в усьому світі! Не дай згаснути Лампаді Надії біля Твоїх образів від краю до краю землі! Спаси і помилуй нас, грішних, многогрішних!

... Я дивилася на Божий світ Православ'я у Словаччині, як зачарована: тут усе мені було до серця, як бальзам на рану. Ось ми на обіді в затишному домі сестри Людмили і брата Дмитрія, чад о. Мілана разом із сином його Володимиром (він привіз нас своєю машиною з Прешова й вивіз назад). Хай Господь Вам усім щедро воздасть!

Ось ми в Будинку культури на чудовому святі, присвяченому святителю Миколі Чудотворцю, де діти-ангели оцасливили нас духовним співом, танцями, театралізованими Різдвяними виставами, а дорослі розділили з нами, гостями, чай-каву із солодощами. Дай, Боже, усім їм Божих милостей!

Ось ми з отцем Міланом знайомимосся із молодим греко-католицьким священиком та його симпатичною матінкою, просимо показати їхню величної архітектури Церкву 1936 р. забудови німецького архітектора. Тут душа злітала до небес від краси оздоблення Храму, від його розкішної акустики, від спогадів (уже віртуальних) про 18 років служіння в ньому дорогого й високодостойного отця Мілана. Многая і благає Вам літа, улюблений в Господі Божий обранець, ніби земний ангел, своїми ділами, діями, вчинками, служінням!

Сумно було усвідомлювати церковні розколи і розбрати, радісно було сподіватися на майбутнє «єдиномисліє і братолюбіє», за Тарасом Шевченком, який просив у Бога «рай серця», а не скарби земного буття.

Ось отець Мілан показує свій скромний дерев'яний будинок священика – фару, яка ще в стадії капітального ремонту, реставрації, будівництва. З його вікон відкрилася чудова панорама гірської Словаччини, осяяної яскравими променями сонця.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Я щаслива цією довірою, дякую Господові за всі Його милості й щедроти, за отця Мілана із сином Володимиром, за його милих прихожан, за цей благословенний, вимолений, Богонатхненний День. Ось я підхожу до нового вікна фари і тихенько молюсь Господові за отця Мілана, за всіх-всіх, хто дарує нам диток до Вічності в синтезі земного і небесного, відомого й невідомого, профанного й сакрального, за ангельську доброту, даровану мені, світській жінці-християнці, православному педагогу-ритору, правнучці й онучці священницького роду, чим я тішуся більше, ніж спадкоємці усіх олігархів світу! Це – мої крила, мій духовний захист, моє благословенне Щастя!

... Час раю серця спливав непомітно і невідворотно, наближаючись до наміченої цифри – 16.00 год., початку роботи недільної дитячої школи ромів. Але це – друга, протилежна сторона «медалі», наш лабіринт життя: розпочався новий етап усвідомлення великої відповідальності перед Богом, належного служіння отця Мілана ромам-дітям, які прийняли православне охрещення, але ще не встигли «дозріти» до цього священного моменту свого духовного життя. Я чекала і хвилювалася за цю зустріч, бо нам усім Господь посилає знаки, щось хоче сказати, відкрити, попередити про щось. Час покаже, хто був правий, «чистий», а хто неправий і гріховний у тій драматичній ситуації, яка нас очікувала, як випробування.

Скажу поки що про зовнішню канву, прошу у Бога ясності, щоб описати те, чому я була сама свідком.

Ми на хвилинку зайшли до Церкви, отець Мілан забрав обігрівачі для церковної недільної школи, яка стоїть поруч із Церквою (скромний одноповерховий будиночок), я помолилася, радісно співаючи псалми Небесним Покровителям, нічого не відчуваючи драматичного: такою сильною була благодать того Благословенного Дня!

Я підійшла до ганочка, де схвильований отець Мілан попередив мене, що перед цим малі роми побилися між собою, точніше, кілька дітей побили 18-літню прихожанку Іванку, юну маму двох дітей нібито за побиття нею якоїсь місцевої дівчинки. Зав'язалася бійка, куди втрутилася якась мама, голосно усіх звинувачуючи, раптом я почула навіть слово «поліція»! Чи це не якась провокація проти нас, православних? Це була моя перша думка-блискавка.

Я стривожено, але сміливо зайшла до довгої кімнати недільної школи, де на довгих лавках сиділи кілька десятків ромів-прихожан, діток віком від 3-х до 17 років.

В очі впала не лише більша, ніж звичайно, кількість дітей, а душу пронизала дивна, «намагнічена» атмосфера знервованості, емоційності, рухливості, штовханини між деякими хлопчиками. Усі діти звернули на мене свої допитливі погляди на засмаглих обличчях, заглядаючи в мої очі і явно позираючи на руки (зрозуміло для чого).

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Отець Мілан блискавично зорієнтувався в цьому новому для нього становищі (вперше за 44 роки служіння), тихо, упевнено поговорив з дітьми, скоротив усю роботу в умовах екстремальності подій: було шумно; хтось заходив-виходив у двері, раптом почало пропадати світло: та що це за напади темних сил?!

Я тихо сиділа біля самих дверей, молячи Бога залагодити незрозумілу ситуацію, умиротворити усіх присутніх, не травмувати отця Мілана, дітей чи будь-кого. Душа сумувала від утраченого миру.

Малі діти Іванки голосно плакали (особливо старшенька), сама Іванка емоційно щось пояснювала отцю Мілану, інші діти хвилювались, щось вигукували, поводитися неадекватно. Навіть мені, новій людині, стало тяжко на серці від побаченого: Боже! Що ж це діється? Чим зарадити? Невже пропала давно очікувана зустріч і моє спілкування з малими ромами?

Отець Мілан мусив на все миттєво реагувати: змінив хаотичний потік подій, він негайно все взяв під духовний контроль владною від Бога рукою і після короткої духовної бесіди почав роздавати дітям великі гарні кульки із солодощами: апельсинами, яблуками, цукерками, горішками, шоколадкою тощо. Настрій у всіх різко змінився на краще.

Прицип роздачі подарунків був такий: діткам, які відвідують Богослужіння і недіlnу школу. Це – теоретично. Спробуйте уявити собі цей розбурханий рій бджіл у вулику чи поза його межами: якою нелегкою є робота священника і вихователя взагалі, а слабо керованих малих ромів – особливо!

Не знаю, не впевнена, чи міг би хтось віртуозніше за отця Мілана діяти разом із його помічницею-вихователькою?

Знімаю шляпу перед цією Педагогікою Любові, у результаті якої усі розійшлися заспокоєні, конфлікт було майстерно погашено, а не роздмухано, тихий і переконливий голос отця Мілана досі лунає в моєму серці зцілюючими інтонаціями примирення, заспокоювання, м'якого й дієвого напучування, із щедрими подарунками від святителя Миколи Чудотворця, якого православні роми вважають своїм покровителем разом із Георгієм Побідоносцем.

Мені особливо запам'яталося, як радісно і натхненно співали дітки «Ой, хто, хто Миколая любить?», бо душа трепетала від щастя надії на Божу милість, допомогу Миколая Чудотворця, на напружену працю отця Мілана з помічниками, що ці «особливі дітки» – «розбишаки» можуть бути іншими, носити на собі небесний відбиток духовної краси Ангела, широко плекати в серцях світло Віфлеємської зірки.

Але скільки спільної, соборної праці вже покладено в Педагогіку Любові, а скільки ще треба покласти жертвовної праці на оltар дитячих сердець?! Цю духовну, просвітницьку роботу можна виконати лише із Божою допомогою, колосальною енергією христоцентричного серця священників і обдарованих

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

педагогів-вихователів, спільно з батьками, місцевою громадою і владою, у втраченій нами симфонії держави і Церкви.

«Милосердя бо ставиться вище за суд» (Як.2:13). Господи, спаси і помилуй нас!

... У пам'яті постійно зринають Богонатхненні моменти благодатної святої літургії, фрагменти мудрої проповіді отця Мілана, уважні очі вірних, посмішки на обличчях малих ромів, милосердя його духовних чад, турботливого отця Мілана із сумними очима під кінець цього благословенного Дня, який легкою, ангельською ходою ходить – літає між усіма нами, вимолюючи усім спасіння, не думаючи про себе, жертвовно слугуючи Богу і рідному народу – словом і добрими ділами, *усім життям*, во славу Богу!

Постать о. Мілана у цей благословенний день розкрилася моєму серцю й розумінню його внутрішнього світу (хоча б у першому наближенні!) неймовірним, ангельським милосердям, добротою, негнівливістю, світлоносним миролюб'єм, блаженством жити у Бозі і з Богом, у «сродній праці», обраній на рівні серця, як Боже Провидіння.

Мудре серце отця Мілана постійно випромінює божественне сяйво віри, іскриться постійною полум'яною молитвою за нас, грішних, за своїх вірних, у тому числі ромів! Усі устремління його душі – до Бога і допомоги ближньому, особливо слабким, німецьким, якщо Господь витирає слези рукою Свого обранця! Він на самій передовій боротьби за цих людей і дітей: «Духовна же людина судить усе, а її судити не може ніхто» (I Кор.2:13).

Я каюся до сьогоднішнього дня, що посоромилася піти на сповідь до отця Мілана, як до мудрої людини з Ангельським відбитком у серці. Каюсь, Господи, за своє малодушся! Яке щастя людям мати такого сповідника, молитвеника, прозорливця! Чи зможу я на цьому чи Тому світі Вам віддячити за все? Ніби жартома, отець Мілан сказав: «На Тому світі. Амінь».

Многая і благає Вам літа, улюблений у Христі отець Мілан і вся Ваша родина! Царство Небесне Вашій дружині р. Божій Надії! Низький уклін за рай серця в лабіринтах життя. Згадується Біблійна мудрість: «Блаженна людина, що втерпить пробу, бо, будши випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його» (Як.1:12).

P.S. За межами опису залишилася ще одна жертва любові родини отця Мілана: його син Володимир увесь вечір, понад три години займався госпіталізацією Іванки, за яку ми всі вболівали і хвилювалися. Лікарі надали їй необхідну допомогу, о. Мілан – духовну й фінансову підтримку, син Володимир пожертвував своїм часом і транспортуванням до лікарні в сусіднє поселення вже в пізній час.

... А мене ніяк не полишало відчуття, що ми всі можемо спастися у Вічності щирою вірою і добрими ділами милосердя, прагнучи досконалості, аби Господь прийняв нашу скромну лепту великою Своєю милістю!

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

У Святому Письмі читаємо: «Усе на Божу славу робіть» (1 Кор.10:31)

Сила і благодать православної віри в особі мудрого і праведного отця Мілана Герки, який прагне єдності з Богом щодня і щомиті, даруючи всім вірним своє подвижницьке життя, Слово Боже, жертву любові – як духовний подвиг християнина, який прагне сам і веде нас до досконалості.

Досягнення досконалості – одна з найвеличніших цілей християнської культури. У Біблії сказано: «Отже, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!» (Мт.5:48).

За Священним Писанням, писаннями святих отців Церкви, ми віруємо, що Божественна благодать діє у Православній Церкві, осіняючи тих подвижників Божих, яких їй благопотрібно осінити. Потрібна внутрішня готовність до духовного подвига християнина для досягнення досконалості.

Але чи ми всі гідні цього Божого дару? Чи готові його прийняти молитовно, у плачі, у покайні, смиренно?

Що таке християнська досконалість?

Це – відчуття, явне оновлення християнина Святим Духом, Якого удостоюються лише ті, хто вмерли для гріха на Хресті Христовому. Святитель Ігнатій Брянчанінов підкреслює, що людина, оновлена Духом, стає Богоносною, храмом Бога, священником, священнодіючим у цьому храмі, поклоняючись Богу Духом та Істиною.

Християнському світові відомі шляхи, які ведуть до досконалості: слідування Іісусу Христу, нестягання, відречення цього світу, несення свого хреста (Мк. 8.34), коли здійснюється тілесний подвиг для спасіння у вічності, стати домом Божим, удостоїтися дарів Святого Духа.

Це не так просто, як комусь може здатися, бо потрібно потужно спонукати себе до благого через спротив гріховного серця. Треба бути милосердним до усіх, мати людинолюбне серце, мати смирення перед усіма, довготерпіння до всіх; не боятися гонінь і безчестя, не жалітися, полум'яно молитися Христовою молитвою – жити благочестиво за Євангельськими заповідями в нашому гріховному світі, умертвивши тіло для гріха, стяжавши особливу схожість із Боголюдиною.

Досконалість полягає в тому, що Святий Дух вселяється в християнина, переносячи усі його бажання, думки у Вічність. Цю милість можуть отримати християни із живою вірою у своєму серці, сповідуючи Господа своїм життям, виконуючи волю Божу, благу, угодну, досконалу.

Духовно багатий християнин – це Божий дар, Божа милість, велика таємниця. У святителя Ігнатія Брянчанінова ми знаходимо унікальний опис стану духовного оновлення людини, звідки випливають такі основні висновки.

Святий Дух приходить несподівано, Його не видно плотяними очима, а відчутно у відчуттях.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

З'являється Гість Невидимий, Невпізнаний у душі християнина із «тихістю і тонкістю», разом із «владою і силою» Творця!

Як він діє?

Змінює всю людину: перетворює, відтворює, оновлює розум, серце й тіло.

Гість зв'язує «рогатого», вивільняє полонений ним розум, душу і тіло, які підпадають під святий блаженний вплив Святого Духа.

Безмірна благість Сильного обдаровує грішника, аби він залишив шляхи беззаконня, болото нечистих пристрастей, потурбувався про стягання чистоти серця через щире покаєння, прагнути стати храмом і житлом Святого Духа.

Яка дія Святого Духа? Він утішає християнина, зцілює від хвороб, виводить із темної прірви, ставить на шляхи святі, відкриває велично Вічність і Бога, навчає Божим істинам, а не відносним людським знанням.

Святитель Ігнатій Брянчанинов не називає Наставника світлом, бо не бачить його, але Святий Дух просвітлює розум і серце християнина без земного вчення, без слів, надзвичайно швидко, «дивним» дотиком до розуму чи дією всередині самого розуму!

Чи Він є вогонь? Але ж Він не спалює, а приємно охолоджує, як «глас хлада тонко» (віяння тихого вітру, 3 Цар. 19, 12). Але від Святого Духа втікає, як від огню, усяка пристрасть, усякий прихований помисел.

Чи Він вживає слова? Ні, він не вимовляє жодного слова, але в той же час говорить сила, оспівує дивовижно, таємничо учить, невимовною тихістю, тонкістю, змінюючи, оновлюючи розум і серце, які безмовно Його слухають.

Як він виглядає? Він не має якогось образу чи вигляду, у Ньому немає чуттєвого, Він не чуттєвий, неречовинний, невидимий, найтонший: несподівано, надзвичайно тихо з'являється в розумі, у серці, поступово розливається усією душею, усім тілом, оволодіває ними, видалає з них усе гріховне, зупиняє дію плоті, крові, з'єднує розсіченні частини людини воедино, являє цілісність людського ества, яке розсипалося від страшного гріхопадіння.

Він – Творець, Діючий, Звершуючий! Він – Мандрівник, за словом святителя Ігнатія Брянчанинова.

Невідомо, звідки приходить, як з'являється в людині, Він є невидимий, непізнаний. Він є присутній, Він діє в людині, володіє нею, але не знищує свободи волі, полонивши її у Свою волю невимовною святістю Своєї волі.

Що відбувається із серцем, душею, тілом християнина? Вони оживають, отримують нові відчуття, нові рухи – духовні! Це раніше невідомі відчуття, вони з'являються «як життя», а тому попередні відчуття, стани «щезають, як смерть».

Таємнича дія Святого Духа з'єднує розум, серце, тіло

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

в єдине ціле, а потім вони занурюються в Бога і перебувають там, доки їх там тримає невидима, всемогутня рука.

Що відчуває християнин? Усе його єство перебуває у глибокому, таємничому мовчанні, без усяких думок, мрій, душевних рухів, створених кров'ю. Усе відпочиває у спокої, але і діє все єство християнина під управлінням Святого Духа.

Чи можна земними словами передати цей стан? Дуже складно, але християнин у цей благословенний час забуває все, споживає невідому, нетлінну їжу; знаходиться поза всім чуттєвим у сфері неречовинній – вищій за все, за думки, за поняття, коли людина не відчуває свого тіла.

Які ще ознаки дії Святого Духа описує святий Ігнатій Брянчанінов? Очі дивляться – і не дивляться; бачать – і не бачать; вуха слухають – і не чують; усі частини тіла благонасичені – людина хитається на ногах, за щось тримається, аби не впасти, або лежить, як хвора в ліжку, але не у хворобі – у розслабленні від надлишку сили! Такий стан може тривати короткий час, а може – дні й навіть тижні. Час для людини скорочується або зникає відчуття часопростору.

Дивовижне, сакральне мовчання розуму, серця, душі сприяють тому, що вони поступово спрямовуються до Бога, гублячись у безкінечному русі до Безмежного. Це дивовижне мовчання одночасно є бесідою без слів, без думок, бо вищі за них. Цей Мандрівник має голос, слово незвичайне, без слів і звуків, але їх таємничо чує людина.

У Святому Письмі сказано: «Дух дише, де захоче, і голос Його чуєш, а не знаєш звідки приходить, куди відходить: так буває із усяким, народженим від Духа» (Ін. 3, 8).

Цю дію оповідач визначає так: вона примирює, з'єднує людину із самою собою, а потім із Богом. Ця дія – вища за всякий розум, усяке слово і оновлюється людина Святим Духом, стає євангельською, Христовою, а Євангеліє бачить у собі написаним у собі – «на скрижалях душі, перстом Духа!»

Божественний Мандрівець так само непомітно зникає, але залишає «аромати безсмертя», «благовонія духовності», життєтворять, які Він насадив, воскресив у християнина. У Біблії читаємо: «Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до Вас! Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні» (Як.4:8)

Дай нам, Боже, прагнути Досконалості, досягти Досконалості для спасіння у Вічності! Амінь!

Р.С. Римо-Католицька Церква Іспанії зарахувала до лику блаженних Сеферіно Хіменес Малью, католицького покровителя ромів (циган), члена Третього Францисканського Ордена, розстріляного республіканцями в 1936 р. разом із священниками, місіонерами, мирянами, яким він проповідував Господа Ісуса Христа до останнього удару серця.